

Ida-Viru õiglase ülemineku visioonipäevad

SEKKUMISE FAKTILEHT:

Kohalike omavalitsuste investeeringud
õiglase ülemineku fondi abikõlblikes
valdkondades

/по-русски см. ниже/

Meetme nimetus ja maht:

Kohalike omavalitsuste investeeringud õiglase ülemineku fondi abikõlblikes valdkondades – 15 miljonit eurot.

Kliimaneutraalsusele üleminekust tulenev väljakutse ja arengu-
jadus, mis tingib meetme väljatöötamise; seos õiglase ülemineku
fondi (ÕÜF) eesmärkidega:

Suure osa Eesti kohalike omavalitsuste (KOV) tuludest moodustab kohalike elanike üksikisiku tulumaks. Ida-Virumaa KOVides moodustab kohalik tulumaks keskmiselt 46% omavalitsuste tuludest, millest näiteks aastal 2019 moodustas põlevkivisektori töötajate eest makstud tulumaks keskmiselt 14%. Lisaks saavad omavalitsused põlevkivisektorist kasu kaevandamise ja vee erikasutuslubade eest makstavate tasude kaudu, mis kokku moodustavad maakonnas keskmiselt vaid umbes 4% munitsipaaltulust, kuid siin on kaks tähelepanuväärset erandit: Alutaguse vald (42%) ja Narva-Jõesuu linn (11%). Seetõttu vähendab põlevkivisektori hääbumine Ida-Viru omavalitsuste kogutulused umbes 10% võrra (üksikute omavalitsuste puhul vahemikus 5% kuni 45%), millel on tõsised tagajärjed Ida-Viru omavalitsuste suutlikkusele pakku-
da oma elanikele vajalikke teenuseid, nagu näiteks sotsiaal- ja hoolekandeteenused, kohalik transport, jäätmekäitlus ja avaliku infrastruktuuri korrashoid.

Meetme eesmärk ja eesmärgi lühikirjeldus:



RAHANDUSMINISTEERIUM



Euroopa Liit
Euroopa struktuuri-
ja investeerimisfondid



Eesti
tuleviku heaks

Meetme eesmärk on toetada kohalikke omavalitsusi nende teenuste ajakohastamisel, mis on vajalik kliimaneutraalsusele ülemineku mõjusid arvestades (sh KOVi tulubaasi vähenemine), ning samuti toetada õiglase ülemineku eesmärke ning kohalike omavalitsuste liikumist kliimaneutraalsuse poole.

Kohalike omavalitsuste roll õiglasel üleminekul:

- Eestis on kohalikud omavalitsused kohaliku transpordi, kaugkütte ja ringmajanduse (nt jäätmeäritlus) valdkondades muutuste peamised käivitajad;
- rahvastiku ja eelarve vähenemise kontekstis peavad kohalikud omavalitsused siiski suutma pakkuda oma elanikele vajalikke teenuseid, mis on KOVidele seadusega määratud;
- tagada nende kogukondade toimivus ulatuslike muutuste ajal.

Õiglase ülemineku fondi määruse artikli 8 lõige 2 sätestab, et ÖÜFi vahenditest saab toetada järgmisi tegevusi:

1. investeeringud taastuvasse energiasse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2018/2001, sealhulgas direktiivis sätestatud säästlikkuse kriteeriumidega, ning energiatõhususse, sealhulgas energiavaesuse vähendamise eesmärgil;
2. investeeringud arukasse ja kestlikku kohaliku tasandi liikuvusse, sealhulgas kohaliku tasandi transpordisektori ja selle taristu CO2 heite vähendamisse;
3. investeeringud ringmajanduse edendamisse, sealhulgas jäätmetekke vältimise, jäätmete vähendamise, ressursitõhususe, korduskasutamise, parandamise ja ringlusesse võtu kaudu;
4. muud tegevused hariduse ja sotsiaalse kaasamise valdkondades, sealhulgas piisavalt põhjendatud juhtudel investeeringud koolituskeskuste ning laste- ja eakate hoolekandetasutuste taristute heaks.

Meetme abil paraneb KOVide võimekus kohandada oma teenuste pakkumiseks vajalik infrastruktuur vastavaks üleminekuks enim mõjutatud sihtrühmade vajadustele, sh kohaneda teenusetarbijate sihtrühma kahanemisega, osutada teenuseid kvaliteetselt, arendada õiglast üleminekut toetavaid uusi teenuseid.

Toetatavad tegevused:

Meetme raames on toetatud omavalitsuste investeeringud (abikõlblikud on põhivara investeeringute kulud, võrkude liitumise ning projekteerimiskulud) sotsiaalset sidusust suurendavatesse projektidesse, nagu näiteks:

- sotsiaalse infrastruktuuri, näiteks vanurite hooldekoduteenuse ja teenusemajade väljaarendamine;
- lastehoiuvõrgustiku arendamine;
- teenuste kättesaadavuse ja ligipääsetavuse parandamine;
- avalike hoonete energiatõhusus (kui see kaasneb teenuste ümberkorraldusega või muu õiglase ülemineku eesmärgiga kooskõlas oleva tegevusega);
- säästev liikuvus ja transport (v.a kergliiklusteed).



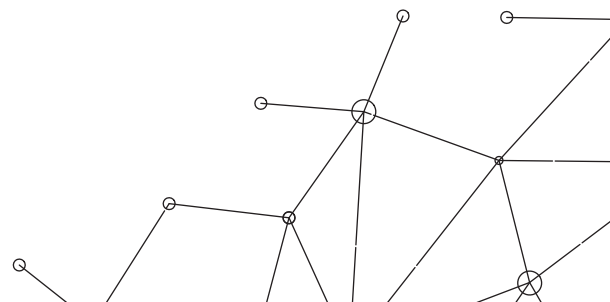
RAHANDUSMINISTEERIUM



Euroopa Liit
Euroopa struktuuri-
ja investeerimisfondid



Eesti
tuleviku heaks



Eeldatavad toetusmäärad ja -summad:

Toetussumma: 0,2–1,5 miljonit eurot ühe projekti kohta;
Toetusmäär: kuni 70% abikõlblikest kuludest.

Taotlemine:

Projektipõhine taotlemine avatud voorude kaudu. Toetuse kasutamise lõpptähtaeg on detsember 2025.

Sihtrühmad:

Taotlejateks on KOVid.

Kasusaajad on KOVide kogukonnad, erilise tähelepanu all on haavatavamad sihtrühmad: eakad, lapsed ja noored, ülemineku käigus enim kannatavad rühmad, nagu põlevkivisektori töötajad, naised.

Peamised küsimused, millele ümarlauaarutelult vastuseid soovitakse saada:

- Praegusel hetkel lubab ÖÜFi määrus toetada väga erinevate valdkondade tegevusi: sotsiaalne kaasatus, kohalik liikuvus, hoonete energiatõhusus jms. Millistest nendest tegevustest oleks kõige rohkem kasu Ida-Viru KOVidel? Kas KOVidel on eelistusi, kuidas meetme ulatust peaks kitsendama, et piiratud eelarve kontekstis paremini lähtuda üleminekust tingitud olulisematest katsumustest? Kas ja kuidas vältida kattuvusi teiste toetusmeetmetega ja toetust paremini suunata (energiatõhususe toetusmeede, linnapiirkondade toetusmeede, avalike teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamise meede, kergliiklusteede toetusmeede)?
- Kuidas kavandada projektide valikut; millest hindamisel lähtuda? Kas oluline on kasusaajate ring? Projektiga lahendatud kitsaskohtade hulk? KOVide koostöö ja piiriülesus?
- Meetme sihtrühm on taotlejana Ida-Viru KOVid. Kes peaksid olema KOVide esitatud projektide sihtrühmad (vanemaealised, nooremad, sotsiaalselt haavatavamad vms)?
- Kas meetmest peaksid toetust saama ainult investeeringud või ka nn pehmed tegevused?

Ootame kahe nädala jooksul pärast ümarlauaarutelu toimumist kirjalikke kommentaare ja ettepanekuid:

Ivan Sergejev, õiglase ülemineku protsessi koordinaator, ivan.sergejev@fin.ee



RAHANDUSMINISTEERIUM



Euroopa Liit
Euroopa struktuuri-
ja investeerimisfondid



Eesti
tuleviku heaks

